

De Inclusieve Wijk; Kansrijk wonen in Enschede Zuid

‘Studenten en kwetsbare jongeren als
goede buur’

Pilot

Het vergroten van het welbevinden van
bewoners in de wijk en woonzorgcentrum de
Posten in Enschede Zuid
2018-2019

INHOUDSOPGAVE

1.	Inleiding	5
2.	Probleemstelling	6
3.	De pilot: de inclusieve wijk-kansrijk wonen in Zuid	7
3.1.1.	Stadsdeel Zuid	
3.1.2.	De doelgroep studenten	9
3.1.3.	De doelgroep kwetsbare jongeren	9
3.1.4.	De doelgroep ouderen	10
3.1.5.	De doelgroep wijkbewoners	11
3.1.6.	Doelstelling pilot en resultaat	11
3.1.7.	Onderzoek Saxion	12
3.1.8.	De samenwerkingspartners in de pilot met rolverdeling	12
3.1.9.	Borging en randvoorwaarden	14
3.2.1.	Doorontwikkeling pilot en toekomstvisie	15
4.	Werving, PR- en communicatie	155
5.	Samenvatting	16
6.	Begroting (nog op te stellen)	166

Bijlagen:

Bijlage 1: Profielomschrijving Student

Bijlage 2: Modelcontract Domijn

Bijlage 3: Toelichting Begroting met deelbegrotingen

1. Inleiding

Enschede heeft enerzijds te maken met vergrijzing en een groeiende groep senioren die hulp/zorg nodig heeft, anderzijds zijn er door de aanwezigheid van de Universiteit Twente, Hogeschool Saxion en ArtEZ hogeschool voor de kunsten veel (jonge) studenten in de stad. Enschede telt ruim 26.000 studenten van wie er 9.756 in de stad wonen (bron: studiekeuze123.nl en studentenwegwijzer.nl). Enschede scoort niet hoog op 'aantrekkelijkheid voor studenten'. In de top 20 van de Nationale Studentenenquête van Elsevier staat Enschede op nummer 12. Door het leenstelsel blijven studenten bovendien vaker thuis wonen. Om Enschede voor studenten aantrekkelijk te laten zijn, is het bieden van aantrekkelijke en betaalbare woningen/ woonvormen van belang.

Hbo'er blijft thuis

Van studenten van 20 jaar of jonger woont de helft nog thuis, van oudere studenten is dat nog 23 procent. Hbo-studenten blijven vaker thuis wonen (55 procent), terwijl van de universitaire studenten 73 procent het ouderlijk huis heeft verlaten.

Bron: NOSop3

In de huidige participatiesamenleving wonen ouderen langer thuis. Het uitgangspunt van de WMO is dat mensen zo lang mogelijk zelfstandig blijven. Er zal daarbij een groter beroep worden gedaan op hun sociale netwerk en mantelzorgers. Zware belasting of overbelasting is aan de orde van de dag. Gemeentes zijn verantwoordelijk geworden voor ondersteuning en waardering van mantelzorgers. Daarnaast maken meer ouderen gebruik van dagbesteding en begeleiding, waardoor de zorgkosten toenemen. Ook is er sprake van een flinke toename van de zorgkosten door de gemeentelijke verantwoordelijkheid voor de jeugdzorg. Ingegeven door de vergrijzing en de verantwoordelijkheid voor (verlengde) jeugdzorg zijn de kosten in het sociale domein aanzienlijk.

In Enschede wordt het gedachtengoed van wonen in een inclusieve gemeente steeds meer omarmd. Enschede wil een stad zijn waar iedereen kan meedoen, ongeacht leeftijd, culturele achtergrond, gender, inkomen, talenten of beperkingen. Meedoen op de 'reguliere' school, arbeidsmarkt, clubs en verenigingen of in de buurt moet een vanzelfsprekendheid zijn. Iedereen kan een gewaardeerde rol vervullen en een bijdrage leveren op basis van zijn of haar eigen interesses en talenten. Mensen voelen zich geaccepteerd en horen erbij. Iedereen heeft dezelfde rechten en heeft de regie over zijn of haar eigen leven. Verschillen worden gezien als mogelijkheden in plaats van problemen waar een oplossing voor moet worden gezocht. Iedereen is immers anders en een ieder heeft talenten die kunnen worden benut.

In Nederland is de afgelopen jaren in diverse steden geëxperimenteerd met nieuwe woonvormen die mensen samenbrengen, waarbij 'burenhulp' wordt gestimuleerd; ofwel elkaar helpen om de druk op het sociale domein te verlagen. Het is niet langer mogelijk om simpelweg meer te doen met minder middelen. Mensen moeten meer zorg voor elkaar dragen. Het welzijn van de samenleving staat onder druk. Niet alleen mantelzorg voor familie of vrienden, maar kleine (weder)diensten voor buurtbewoners moeten (weer) normaal gaan worden. Studenten en/of kwetsbare jongeren kunnen zich - conform andere voorbeelden in Nederland zoals o.a. Deventer (bron: Humanitas, de woonstudent) - via de constructie van nieuwe woonvormen in combinatie met vrijwillige inzet voor de ouderenzorg en wijk nuttig maken en bijdragen aan het welzijn van de samenleving.

Met de pilot 'de Inclusieve Wijk-Kansrijk wonen in Enschede Zuid' willen RadarUitvoering Oost/SVEN, Woningcorporatie Domijn, zorgcentrum de Posten en Saxion Hogeschool Enschede; Werkplaats Sociaal Domein Twente in samenwerking met de Wijkteams aantonen dat een nieuwe gemengde woonvorm bestaande uit studenten en kwetsbare jongeren (in de wijk en het verzorgingshuis) maatschappelijke meerwaarde heeft voor de Enschedese samenleving. Het streven is na een jaar de pilot uit te rollen over heel Enschede, zodat vanuit de ervaringen in Zuid een belangrijke bijdrage wordt geleverd aan het realiseren van de inclusieve samenleving in geheel Enschede.

2. Probleemstelling

De transities in het sociale domein als gevolg van ingrijpende wetsveranderingen en overheveling van taken zijn vanaf 2015 nog altijd voelbaar, ook in Enschede. Er wordt een zwaarder beroep gedaan op het sociale netwerk van mensen, mantelzorgers en (zorg)vrijwilligers (informele zorg). Overbelasting van mantelzorgers en de stijging van de zorgkosten zijn aan de orde van de dag. Sinds 2001 is de gezondheidszorg de grootste kostenpost van Nederland met bijna 75 miljard euro. Dit is 30% van de rijksoverheidsuitgaven. Indien deze zorgkosten in het huidige tempo doorgroeien, zal in 2040 de helft van de rijksbegroting bestaan uit uitgaven binnen de gezondheidszorg. Ook in Enschede is sprake van een flinke stijging van de zorgkosten. Het 'anders inrichten' van de zorg en welzijn staat hoog op de agenda.

Als gevolg van de toenemende vergrijzing, de bezuiniging op zorguitgaven, het (dreigende) capaciteitsgebrek onder zorgpersoneel en overbelaste mantelzorgers zijn steeds minder mensen in staat 'een positief welzijn' te ervaren. De vraag naar zinvolle en passende (recreatieve) daginvulling/activiteiten en een vorm van 'burenhulp' neemt bij zorgbehoevenden, mantelzorgers, gezinnen en zorginstellingen alleen maar toe. Het feit dat er minder geld beschikbaar is voor welzijnsactiviteiten en informele hulp daagt partijen uit om elkaar op te zoeken en creatieve oplossingen te vinden. Het gezamenlijke doel is er voor te zorgen dat kwetsbare inwoners toch een plek hebben waar zij andere mensen kunnen ontmoeten, een dagritme krijgen, een zinvolle bijdrage kunnen leveren en zij ervaren dat ze 'ertoe doen'. Informele hulp of een vorm van burenhulp wordt daarbij steeds belangrijker.

Een ander probleem in Enschede is het tekort aan betaalbare studentenhuysvesting. In Enschede studeren ruim 26.000 studenten aan de Hogescholen en de Universiteit Twente. Sinds 2015 het leenstelsel is ingevoerd voor studenten, zijn veel studenten niet meer in staat om een kamer te financieren waardoor in sommige gevallen hun studie onder druk staat. Jonge kwetsbare mensen hebben moeite zich staande te houden in een wereld vol prikkels en snelheid. Enschede staat voor de opgave om te werken aan een leefbare stad voor ouderen, (kwetsbare) jongeren en studenten. Het is voor het derde jaar op rij dat meer studenten kiezen om thuis te blijven wonen. De daling is ingezet in het studiejaar 2014/2015, toen het nieuwe studiefinancieringsstelsel werd ingevoerd, waardoor de basisbeurs niet langer een gift is, maar een lening (bron: Kences).

Voorzitter Jan Sinnige van het Interstedelijk Studenten Overleg (ISO) maakt zich zorgen over de cijfers. 'Studentensteden mogen geen bolwerken van rijkeluikindjes worden. Uit huis gaan moet voor elke student mogelijk zijn en niet voorbehouden blijven aan diegenen waarvan de ouders een dikke portemonnee hebben.' 'We maken ons zorgen over het woningaanbod van studenten: durft de groep met minder financiële steun vanuit thuis, die wel wil en kan studeren, de keuze toch te gaan studeren nog te maken?'

Enschede als aantrekkelijke studentenstad vraagt om investering in aantrekkelijke en betaalbare woningen. Enschede omarmt daarbij de inclusie-gedachte. Enschede als inclusieve samenleving waarin iedereen zich welkom en gelijkwaardig voelt, waarbij ook kwetsbare mensen meedoen en worden geaccepteerd. Niet denken in belemmeringen maar in kansen en mogelijkheden. Het streven is het creëren van inclusieve wijken: leefbare wijken waarin het prettig wonen is, voor zowel jong als oud. Diverse zorg- en welzijnsinstellingen in Enschede staan achter de inclusie-gedachte en slaan de handen ineen om jong en oud op een prettige manier te laten samenleven en iets voor elkaar te betekenen. 'Burenhulp' als een vanzelfsprekendheid, vanuit de inclusie-gedachte maar ook om op informele wijze maatwerk te leveren voor hulp en zorg aan kwetsbare jongeren en ouderen.

Hoewel de gemeente Enschede er voor veel inwoners in slaagt om passend maatwerk te leveren, blijkt het lastig om de groep jongvolwassenen in een kwetsbare situatie (circa 16-23 jaar) passende ondersteuning te bieden. De overgang van adolescentie naar volwassenheid is voor veel jongeren een lastig proces. 'Naar schatting is 15 procent van de jongeren in meer of mindere mate kwetsbaar. Bij hen verloopt de weg naar volwassenheid minder soepel door risico's die zij onderweg tegenkomen op één of meer leefgebieden. Dat zijn ruim 350.000 jongeren (in Nederland) bij wie leren, werken, zelfstandig wonen, sociale relaties of zelfredzaamheid niet vanzelf gaan. Zoals bijvoorbeeld jongeren met een lichte verstandelijke beperking, dak- en thuisloze jongeren, voortijdig schoolverlaters, overbelaste jongeren (met meervoudige persoonlijke en ontwikkelingsproblemen), spookjongeren

(jongeren tussen de 18 en 26 jaar die niet ingeschreven staan in de Basisregistratie Personen van hun gemeente), vluchtelingen en asielzoekers. Vaak is er overlap tussen deze groepen. (Bron: Nederlands Jeugdinstituut). Met de Social Impact Bond Jongvolwassenen wil de gemeente Enschede deze problematieken op een nieuwe manier aanpakken en daarbij innovatieve initiatieven een kans geven.

De zorginstellingen Livio, Zorggroep Manna en zorgcentrum de Posten hebben in het najaar van 2017 samen met de wijkteams Enschede, de welzijnsinstellingen Humanitas, RadarUitvoering Oost en de woningcorporaties Domijn en de Woonplaats gesproken over een nieuwe invulling van wonen, zorg en welzijn. Bovengenoemde partijen hebben gesproken over nieuwe woonvormen in Enschede waarbij studenten en kwetsbare jongeren tegen een lage huur gaan wonen in het verzorgingshuis of in een huurwoning in de wijk. Als tegenprestatie zullen zij zich naast een lage huur inzetten voor de oudere zorgbehoevenden en bewoners in de wijk. Besloten is om in 2018 hiervoor een pilot op te zetten in stadsdeel Zuid, wijk Wesselerbrink met als hoger doel dit initiatief stedelijk uit te rollen. De uitrol van het initiatief zal plaatsvinden na de pilotfase. Al tijdens de pilot zullen de diverse zorg- en welzijnsinstellingen zijdelings betrokken worden bij het proces.

3. De pilot: de inclusieve wijk-kansrijk wonen in Zuid

De pilot vindt plaats in Enschede Zuid, in de wijk Wesselerbrink - in de wijk De Posten - en wil bijdragen aan meer zelfvoorzienende wijken - maatschappelijk en deels economisch - waar kwetsbare jongeren en studenten als 'goede buur' in de wijk of in een zorginstelling wonen. Een goede buur is een bewoner die omkijkt naar naasten, die hulp biedt aan mensen in de buurt ofwel een bijdrage levert aan een wijk waarin het prettig wonen is en er sprake is van gemeenschapszin. De goede buur wordt in de buurt ervaren als een prettige buurman/vrouw, ongeacht leeftijd, culturele achtergrond, gender, inkomen, talenten of beperkingen. Deze gedachtegang sluit volledig aan bij de definitie van de inclusieve wijk.

In de pilot wonen studenten, kwetsbare jongeren en oudere zorgbehoevenden niet alleen samen in zorgcentrum de Posten of in de wijk, ook helpen zij elkaar (bewoners van de Posten en wijkbewoners) waar nodig. Studenten en jongeren helpen de ouderen en wijkbewoners en daarnaast helpen de studenten de kwetsbare jongeren. De studenten en jongeren zullen ervaren dat het prettig is om iets te betekenen voor een ander, een zinvolle bijdrage te leveren ofwel dat zij ertoe doen. Zij zullen tevens de buitenwereld meenemen naar de bewoners van het zorgcentrum. Ouderen zullen weer kennismaken met de wereld, groter dan alleen de wereld van de Posten. De jongeren kunnen tevens een rol spelen in het verbinden van mede wijkbewoners aan de bewoners van de Posten.

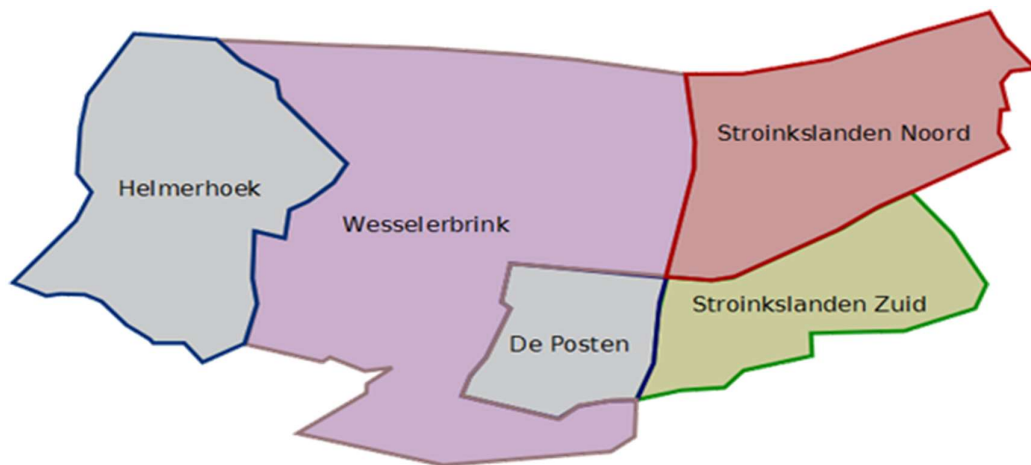
In de Zomernota van 2016-2018 zijn de ambities en doelen voor stadsdeel Zuid op hoofdlijnen bepaald (bron: gemeente Enschede). Deze speerpunten en ambities zijn:

- Iedereen inclusief; speerpunt werk en meedoen.
- Geborgen gemeenschap; speerpunt veilige leefomgeving.
- Samen sterk; speerpunt zorg en ondersteuning.
- Ouders aan zet; speerpunt jeugd en onderwijs.

De pilot 'inclusieve wijk; kansrijk wonen in Zuid' sluit volledig aan bij deze speerpunten.

De pilot is een intensieve samenwerking van Woningcorporatie Domijn, Zorgcentrum de Posten en Saxion Hogeschool Enschede; Werkplaats Sociaal Domein Twente, Wijkteams en RadarUitvoering Oost/SVEN. Vanuit deze samenwerking worden nieuwe gemengde woonvormen opgezet en worden studenten, jongeren, ouderen en wijkbewoners meegenomen in het werken aan de inclusieve samenleving, waarbij burenhulp centraal staat. 'Samen werken aan de inclusieve wijk, waarin het prettig wonen en leven is.' Vanuit een goede samenwerking met de Werkplaats Sociaal Domein wordt de maatschappelijke meerwaarde voor de Enschedese samenleving onderzocht en aangetoond. Het streven is om deze pilot de basis te laten zijn voor verdere uitrol van het concept in de stad Enschede.

3.1.1 Stadsdeel Zuid

Figuur 1: stadsdeel Zuid

Het stadsdeel Zuid bestaat uit de wijken: Helmerhoek, Wesselerbrink en Stroinkslanden. In dit gebied zijn in totaal ruim 34.000 mensen woonachtig waarmee Enschede Zuid het op één na grootste stadsdeel van Enschede is. Jarenlang was Zuid het grootste stadsdeel, maar door de aanleg van de Vinex-wijk De Eschmarke is Stadsdeel Oost nu groter. Met bijna 17.000 bewoners onderscheidt de Wesselerbrink zich van de andere wijken door haar grootschaligheid. De Wesselerbrink is een typisch product van het stedenbouwkundig denken van de jaren '60. De samenleving was maakbaar, dacht men, en dat kwam tot uitdrukking in wijken waar tot in de details was nagedacht over bebouwingsdichtheden, plaatsing van voorzieningen en verkeersregulatie.

De pilot richt zich op de wijk Wesselerbrink Zuid-Oost met als aandachtsgebied de wijk De Posten en de omgeving Lintveldebrink. Onze visie is klein beginnen en op basis van deze ervaring laten uitgroeien naar een stedelijk initiatief. Het aangewezen gebied is overzichtelijk met als centrale plek het verzorgingshuis de Posten. In de pilot wordt gewerkt met nieuwe woonarrangementen voor studenten en kwetsbare jongeren in het verzorgingshuis en in de wijk.

De pilot start in de Wesselerbrink met twee nieuwe woonvormen:

- Drie appartementen in zorgcentrum de Posten. Hier gaan twee studenten en één jongere die extra coaching nodig heeft, wonen en een bijdrage leveren in het zorgcentrum.
- Eén gedeelde woning in de Lintveldebrink, ter beschikking gesteld door Woningcorporatie Domijn. Hier gaan twee studenten en een jongere die extra coaching nodig heeft samen wonen. De studenten helpen de jongere en leveren beide gezamenlijk een bijdrage aan de buurt.

Meedoen ofwel 'burenhulp' staat centraal bij zowel de studenten als jongeren. Onderling contact en uitwisseling van ervaringen tussen de studenten en jongeren in beide woonvormen worden gestimuleerd.

Zowel de appartementen in zorgcentrum de Posten als de gedeelde woning in de Lintveldebrink worden voorzien van de basisinrichting, zoals vloer- en muurbekleding en gordijnen. De gedeelde ruimte in de woning in de Lintveldebrink wordt tevens ingericht. Met elkaar worden huisregels opgesteld.

3.1.2. De doelgroep studenten

De pilot focust zich op studenten van de Hogescholen (Saxion en ArtEZ hogeschool voor de kunsten) en de Universiteit Twente. Het gaat om een potentieel van 26.000 studenten (bron: CBS 2017) in de leeftijd van 18 tot 30 jaar.

Het is tegenwoordig niet vanzelfsprekend dat studenten op kamers kunnen. Door het leenstelsel is de drempel hoger om het huis uit te gaan en daarbij kan het lastig zijn een betaalbare kamer te vinden. Anderzijds zijn er veel ouderen in Nederland die zich eenzaam voelen. In de huidige participatiesamenleving wonen ouderen langer thuis. Het uitgangspunt van de WMO is dat mensen zo lang mogelijk zelfstandig blijven. Er zal daarbij een groter beroep worden gedaan op hun sociale netwerk en mantelzorgers. Ook in verzorgingshuizen geven mensen aan zich eenzaam te voelen. Bewoners ervaren geen aansluiting met de 'buitenwereld'. Ouderen ervaren het contact met jongeren als positief. Ouderen die wonen bij Humanitas in Deventer (De Woonstudent) geven aan dat studenten/jongeren een andere energie meenemen en ander gespreksstof (bron: humanitas.nl).

Om studenten en jongeren huisvesting aan te bieden, ouderen te helpen - o.a. tegen gevoel van eenzaamheid en sociaal isolement - en 'burenhulp' in het zorgcentrum en de wijk te stimuleren, kunnen de studenten en jongeren hun intrek nemen in een kamer in de Posten of een gedeelde woning van Domijn in de Lintveldebrink in ruil voor wederdiensten. Voorbeelden van 'burenhulp' zijn: een praatje maken met ouderen of wijkbewoners, een eindje wandelen met de ouderen door de wijk, een klusje in en om het huis doen of een buurtactiviteit organiseren. Studenten helpen tevens de jongeren bij ADL. Daarnaast leven zij hun 'gewone' studentenleven. De pilot start met vier studenten. De studenten worden geselecteerd op basis van een uitgewerkt profiel en het verrichten van werkzaamheden op basis van 30 uur per maand (zie bijlage).

3.1.3. De doelgroep kwetsbare jongeren

In de pilot gaat het om de groep jongvolwassenen in de leeftijd van 16 t/m 23 jaar in een kwetsbare situatie; die begeleid worden naar zelfredzaamheid en zelfstandig wonen. In verband met de kwetsbaarheid van de jongeren (met een kleine rugzak) houden we per jongere rekening met het soort activiteiten (maatwerk) als tegenprestatie. We bedienen in de pilot twee kwetsbare jongeren. Het gaat dus om o.a. kwetsbare jongeren die speciale aandacht vragen en extra begeleiding nodig hebben. We bieden hen kleinschalig wonen aan, waarbij zij samenwonen met studenten die hen – waar nodig – kunnen begeleiden. Geen dure ambulante begeleiding of 24-uurszorg, maar hulp van de student 'als buurman dichtbij'.

Onderstaande groepen sluiten we vooralsnog in de pilot uit:

- Jongeren die verslaafd zijn aan alcohol, drugs of gokken.
- Jongeren die de afgelopen twee jaar in aanraking geweest zijn met justitie en/of overlastgevend of crimineel gedrag vertonen.

In de toekomst, bij de uitrol van het initiatief, wordt gekeken naar mogelijkheden om ook jongeren die we in de pilot uitsluiten te kunnen bedienen. De wens is om deze jongeren in de toekomst ook te betrekken bij deze nieuwe woonvormen. Bij een inclusieve wijk verdienen alle mensen een eerlijke kans. In de pilot kiezen we ervoor om jongeren met minder bagage te huisvesten. Op basis van deze ervaringen worden in de toekomst mogelijk ook overige jongeren de kans geboden om te wonen in deze nieuwe woonvormen.

3.1.4. De doelgroep ouderen

Eenzaamheid ofwel sociaal isolement bij ouderen is ook in Enschede een thema dat aandacht behoeft. In stadsdeel Zuid wordt hierover gesproken met het Stadsdeelmanagement en diverse zorg- en welzijnsinstellingen. Het Nationaal Ouderenfonds geeft aan:

- Eenzaamheid / kwetsbaarheid
- Er zijn meer dan 4,1 miljoen 55-plussers. Hiervan voelt meer dan 1 miljoen zich eenzaam. Van hen zijn 200.000 extreem eenzaam, zij hebben slechts een keer in de maand een sociaal contact. (Onderzoek TNS/NIPO, november 2012). Van de ruim 2,9 miljoen 65-plussers voelen bijna 900.000 mensen zich eenzaam.
- Eenzaamheid neemt toe met de leeftijd. Dit geldt specifiek voor sociale eenzaamheid. Het percentage mensen dat zich emotioneel eenzaam voelt, neemt toe vanaf 75 jaar. Vanaf 50-jarige leeftijd voelt meer dan 40% van de Nederlanders zich eenzaam. Van de 75- tot 85-jarigen voelt bijna 50% zich eenzaam. Van de 85-plussers voelt bijna 60% zich eenzaam. (RIVM, Volksgezondheidszorg.info)
- 75-plussers voelen zich sneller eenzaam door een opeenstapeling van gebeurtenissen, zoals het overlijden van een partner en andere leeftijdsgenoten en het verlies van mobiliteit en zelfstandigheid. (RIVM, Volksgezondheidszorg.info)
- Eenzaamheid kan ernstige gevolgen hebben. Eenzaamheid verhoogt de bloeddruk, het stressniveau en de kans op een depressie. Eenzame ouderen blijken 14% meer kans te hebben op een vroege dood dan de gemiddelde persoon. Daarmee is de kans op vroeg overlijden bij eenzaamheid twee keer zo groot als bij overgewicht. (Onderzoek Professor Cacioppo, Universiteit van Chicago / The Journal of Psychology, 2012)
- Uit onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau (2013) blijkt dat de groep kwetsbare ouderen (65+) in Nederland de komende jaren sterk toeneemt van 750.000 tot 1 miljoen in 2025. Kwetsbare ouderen lopen extra risico op gezondheidsproblemen of opname in een tehuis. Daarnaast vereenzamen zij sneller en de kans op overlijden binnen 3 jaar is twee tot drie keer zo groot.
- Van de ouderen in een zorginstelling, krijgen bijna 10.000 ouderen, nooit bezoek. (Onderzoek Leger des Heils, 2012)
- 20% (420.000 ouderen) van de ouderen viert geen Kerst en Oud & Nieuw. Ruim 200.000 ouderen (10 % van de ouderen) in Nederland zitten tijdens de feestdagen zonder bezoek. (Interview-NSS)
- Zelf actief blijven en bijvoorbeeld vrijwilligerswerk doen of deelnemen aan (laagdrempelige) sociale activiteiten vermindert eenzaamheid en de kans op sociaal isolement. (Coalitie Erbij/ TNS NIPO 2013)

Het onderzoek toont aan dat ook ouderen in een zorginstelling een gevoel van eenzaamheid ervaren. Ouderdom brengt vaak een verlies van relaties met zich mee, een belangrijke oorzaak van eenzaamheid. Aandacht voor levensvragen en zingeving is bij eenzame ouderen essentieel, zeker wanneer van activering geen sprake meer kan zijn. Eenzame ouderen blijken veel zin te ervaren door een 1-op-1 contact met een professional of vrijwilliger (bron: zorgvoorbeter.nl). De pilot in Zuid wil de buitenwereld naar binnen halen. De ouderen komen in contact met studenten en jongeren. Ouderen bij Humanitas in Deventer geven aan dat de jongeren andere energie en gesprekstof meenemen. Dit wordt als zeer plezierig ervaren en draagt een belangrijke bijdrage aan het verminderen van het gevoel van eenzaamheid. De studenten en jongeren kunnen de ouderen ook meenemen naar buiten, een rondje wandelen door de wijk en hen in contact laten komen met mede wijkbewoners. Het organiseren van activiteiten voor ouderen en mede wijkbewoners is tevens een optie.

3.1.5. De doelgroep wijkbewoners

Wijkbewoners zijn de bewoners van de wijk Wesselerbrink, specifiek – in de pilot – de bewoners van de Lintveldebrink en omgeving en bewoners van de wijk De Posten en het des genoemde zorgcentrum. Wijkbewoners spelen een belangrijke rol in de pilot. De jongeren en studenten wonen in de wijk en het zorgcentrum als onderdeel van de wijk. Het verbinden van de studenten en jongeren aan de ouderen en wijkbewoners is de rode draad in ‘de inclusieve wijk- kansrijk wonen in Zuid’. Samen leven in een prettige wijk, samen vormgeven aan de inclusieve wijk is het gedachtengoed. De wijkbewoners worden vanaf de start op de hoogte gesteld van de huisvesting van de studenten en jongeren in hun wijk en meegenomen in de doelstelling; samen zorgen voor een prettig woonklimaat waarbij ‘burenhulp’ een belangrijk onderdeel is. Wijkbewoners worden gevraagd mee te denken over inzet voor de wijk en mee te doen; m.a.w. wat kunnen de studenten en jongeren voor de wijk betekenen, maar ook vice versa. Door actieve betrokkenheid zal het wederzijds begrip en de sociale cohesie worden vergroot.

3.1.6. Doelstelling pilot en resultaat

De eerste fase - de pilot - bestaat uit het kleinschalig experimenteren in de wijk Wesselerbrink in stadsdeel Zuid. Deze pilot dient als basis voor het verder uitrollen van het initiatief naar meerdere wijken in de stad Enschede met de ‘inclusieve samenleving’ en ‘burenhulp’ als gedachtengoed. De pilot begint in september 2018 en loopt minimaal door tot september 2019. De kennis en ervaring van de pilot worden gedeeld met zorg- en welzijnsinstellingen, Wijkteams en woningcorporaties. Kort voor het aflopen van de pilot en de tijdelijke huurcontracten (na één jaar) maken we de balans op. We willen leren van deze pilot om in de toekomst mogelijk meer van deze woonvormen in te zetten. Deze evaluatie wordt gedaan in samenwerking met alle deelnemende partners: RadarUitvoering Oost/SVEN, Woningcorporatie Domijn, zorgcentrum de Posten, de Wijkteams en Saxion Hogeschool Enschede; Werkplaats Sociaal Domein Twente. Indien de pilot slaagt, is de ambitie om na de zomer van 2019 het aantal woonvormen in diverse zorgcentra en wijken voor studenten en kwetsbare jongeren uit te breiden naar heel Enschede.

De hoofddoelstellingen van de pilot zijn:

- Het vergroten van de leefbaarheid en sociale cohesie, ofwel gemeenschapszin in de Wesselerbrink, specifiek in de ‘Lintveldebrink en omgeving’ en de wijk De Posten met het des genoemde zorgcentrum als centrale plek. Enschede als inclusieve samenleving, met de Wesselerbrink als inclusieve wijk waarin iedereen zich welkom en gelijkwaardig voelt, waar het prettig wonen is voor jong en oud, waarbij ook kwetsbare mensen meedoen en worden geaccepteerd en ‘burenhulp’ een vanzelfsprekendheid is.
- Het streven naar: Enschede als aantrekkelijke studentenstad waarbij het bieden van aantrekkelijke en betaalbare woningen/ woonvormen centraal staat. ‘Enschede in de top 10 van ‘aantrekkelijkheid voor studenten’ van de Nationale Studentenenquête van Elsevier.’
- Het verminderen van het gevoel van eenzaamheid bij bewoners/ouderen van zorgcentrum de Posten en bewoners in de wijk door hen te verbinden aan studenten en jongeren. Zij zullen de buitenwereld meenemen naar de bewoners van het zorgcentrum en geïsoleerde wijkbewoners, waardoor zij ouderen/geïsoleerde wijkbewoners weer laten kennismaken met de wereld, groter dan alleen hun eigen woning of het zorgcentrum. De ervaring leert dat de energie van studenten en jongeren en andere gespreksstof een positieve uitwerking hebben op ouderen (bron: Humanitas Deventer).

3.1.7. Onderzoek Saxion

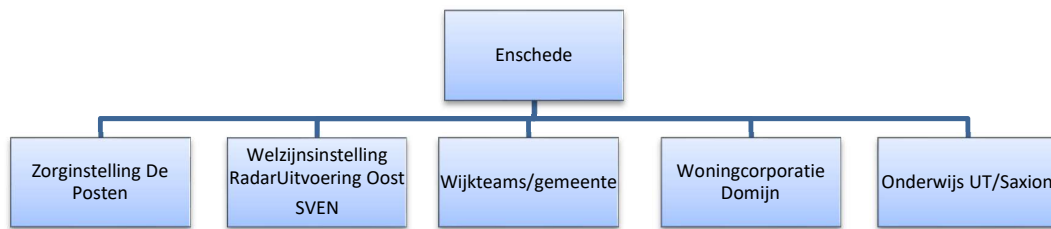
Om het maatschappelijk rendement van de pilot te meten, ofwel de effecten van de inzet van studenten en jongeren in de Wesselerbrink, is Hogeschool Saxion; Werkplaats Sociaal Domein betrokken. Studenten van het lectoraat Social Work, van het 'Others Programm Changing City's' gaan zich inzetten voor de pilot. De vraag is hoe in een project als deze vorm gegeven moet worden aan het maatschappelijk rendement.

- Wat is maatschappelijk rendement? Met elkaar bepalen we de definitie van maatschappelijk rendement.
- Welke vormen van maatschappelijk rendement zijn er? We stellen theoretische startvragen op
- Het operationaliseren van de term maatschappelijk rendement, ofwel het opdelen van de term in kleine stukjes om het meetbaar te maken.
- Hoe kunnen we maatschappelijk rendement inzichtelijk maken bij nieuwe woonvormen van inclusief wonen?
- Wat is het maatschappelijk rendement van toenemende wederkerigheid – 'burenhulp' – als onderdeel van de nieuwe woonvormen?
- Wat is wederkerigheid en hoe meten we die wederkerigheid tussen de verschillende partners (studenten, jongeren, ouderen en wijkbewoners) in deze pilot?

3.1.8. De samenwerkingspartners in de pilot met rolverdeling

Voor het welslagen van de pilot 'de Inclusieve Wijk-Kansrijk wonen in Enschede Zuid' hebben RadarUitvoering Oost/SVEN, Woningcorporatie Domijn, zorgcentrum de Posten en Saxion Hogeschool Enschede; Werkplaats Sociaal Domein Twente in samenwerking met de Wijkteams de handen ineen geslagen om in gezamenlijkheid vorm te geven aan de inclusie-gedachte in Enschede. De samenwerkende partners willen in de praktijk ervaring opdoen met inclusief wonen en aantonen dat een nieuwe gemengde woonvorm bestaande uit studenten en kwetsbare jongeren (in de wijk en het verzorgingshuis) maatschappelijke meerwaarde heeft voor de Enschedese samenleving. Het streven is na een jaar de pilot uit te rollen over heel Enschede, zodat vanuit de ervaringen in Zuid een belangrijke bijdrage wordt geleverd aan het realiseren van de inclusieve samenleving in geheel Enschede.

De samenwerkende organisaties zijn flexibele professionele organisaties die werkzaam zijn in het sociale domein in Enschede-Zuid. Alle organisaties werken vanuit de vraag van de samenleving, op een mensgerichte wijze. Zij zijn complementair, versterken elkaar en werken nauw en intensief samen op wijkniveau. Zorgcentrum de Posten zorgt tijdens de pilot voor de coördinatie en begeleiding van de studenten in de zorginstelling. Met de lokale welzijnsaanbieder RadarUitvoering Oost/SVEN en de Wijkteams vindt afstemming plaats over de extra persoonlijke begeleiding van de kwetsbare jongeren bij de Posten en bij de kleinschalige woonvorm van Domein. RadarUitvoering Oost/SVEN begeleidt tevens de studenten in de wijk en zorgt voor verbinding met wijkbewoners en verbinding tussen de studenten en jongeren.

Figuur 2: samenwerkende partners in de Wesselerbrink

Het implementeren van het initiatief 'Inclusief wonen' vraagt om projectcoördinatie met verbinding en ondersteuning vanuit een onafhankelijke rol/positie; door een organisatie die op de hoogte is van de maatschappelijke thema's en de sociale kaart van Enschede. De aangewezen projectleider voor de pilot 'Inclusief wonen' is Mirjan Hijink, projectcoördinator welzijn van RadarUitvoering Oost/SVEN, de wijkwelzijnspartner actief in de stadsdelen Zuid en West.

De operationele taken m.b.t. bewonersparticipatie voor de pilot in Zuid worden eveneens opgepakt vanuit RadarUitvoering Oost/SVEN; door Jeroen Wams, netwerkcoach in Zuid. Deze uren zijn niet begroot in de aanbesteding Nieuw Enschede's Welzijn en worden dus meegenomen in deze begroting. De netwerkcoach is operationeel actief voor ondersteuning/facilitering van de studenten en jongeren m.b.t. hun inzet in en voor de wijk; 'studenten en jongeren als goede buur.' De netwerkcoach heeft tevens contact met omwonenden en weet welke vraagstukken er spelen in de wijk die mogelijk opgepakt kunnen worden vanuit de pilot in Zuid.

De projectleider van RadarUitvoering Oost/SVEN zet zich in voor de ondersteuning en begeleiding van de pilot in Zuid, samen met de betrokken partijen Domijn, de Posten, Wijkteams Enschede, Saxion Hogeschool en Gemeente Enschede.

Taken van de projectleider:

- Het laten aanhaken van organisaties die in eerste instantie vanaf de zijlijn meekijken én 'nog niet betrokken organisaties', hen betrekken bij de pilot en de kansen die er liggen voor samenwerking en uitbreiding; als aanjager, verbinder en procesbegeleider.
- Het onderhouden van contact met Saxion en studentenverenigingen, verbinden van Saxion aan het initiatief en bespreken van de mogelijkheid tot het behalen van (extra) studiepunten.
- Het i.s.m. de Posten en Domijn verzorgen van de PR en communicatie m.b.t. voortgang pilot, kansen/mogelijkheden, visie e.o. (nieuwsbrief, artikeltjes enz.).
- Samen met de Posten zorgdragen voor de screening en selectie van studenten en jongeren en beoordelen welke ondersteuning nodig is en van wie. Tevens 'vraag en aanbod' laten samenkomen (wijze van inzet in en voor de wijk/burenhulp').
- De voorlichting aan omwonenden en zorgdragen voor (actieve) betrokkenheid van mede wijkbewoners bij het initiatief en van de studenten en jongeren naar de wijkbewoners (de Posten, Domijn en de netwerkcoach van SVEN).
- Het bespreken van de voortgang, monitoring en het inzichtelijk maken van het financieel en maatschappelijk rendement, inclusief betrekken van Lectoraat Social Work, werkplaats Sociaal Domein van Saxion – met als betrokken onderzoeker drs. N. Ketelaar - en begeleiding studenten bij het onderzoek naar 'maatschappelijk rendement'. Dit project wordt verbonden aan twee HP programma's Changing City's en Healthcare and Social Work. De woonaanbieders zorgcentrum de Posten en Woningcorporatie Domijn nemen de volgende taken op zich:
 - Het leveren van huurovereenkomsten en het uitwerken van huurcontracten.

- Het beschikbaar stellen van woonruimte voor de studenten en zorgen voor de basisinrichting van de woningen en gezamenlijke ruimte
- Ervoor zorg dragen dat de opzet voldoet aan de wet- en regelgeving
- Het uitwerken van de kostenstructuur.

Zorgcentrum De Posten en RadarUitvoering Oost dragen in gezamenlijkheid zorg voor:

- Het opstellen van het profiel van/voor studenten.
- Het opstellen van een plan van aanpak m.b.t. tegenprestaties inzet studenten en kwetsbare jongeren.
- De begeleiding van kwetsbare jongeren en studenten.
- De werving van studenten en kwetsbare jongeren.

De beoogde samenwerkingspartners in de vervolgfase van de pilot zijn:

- Zorginstellingen Enschede.
- Woningcorporaties Enschede.
- Wijkraden/Wijkplatforms: Helmerhoek, Wesselerbrink en Stroinkslanden.
- Welzijnsorganisaties (o.a. Humanitas).

Deze organisaties worden meegenomen in het proces vanaf de start van de pilot.

3.1.9. Borging en randvoorwaarden

Voor de pilot in Enschede-Zuid is nadrukkelijk commitment en betrokkenheid van de gemeente, Wijkteams, woningcorporaties, zorginstellingen, welzijnsaanbieders en onderwijspartners in Enschede. De gemeente Enschede wordt betrokken als adviseur en wordt gevraagd een faciliterende rol te vervullen. Vanaf de eerste fase – de geboorte van het idee - zijn een beleidsmedewerker en de Wijkteams geïnformeerd en betrokken. Met de duurzame samenwerking van alle exploitanten en partners, de expertise van derden en de inzet van een pilot projectteam dat ook de coördinatie en invulling van de diverse activiteiten op zich neemt, verwachten wij het project te borgen.

Randvoorwaarden*		
<i>Domijn</i>	Vergunning nodig voor zelfstandige ééngezinswoning	Maximaal één maand huurderiving vanwege vergunningprocedure
<i>Wijkteams/gemeente</i>	Gemeente verantwoordelijk voor vergunning	De gemeente moet de procedure zo ver mogelijk voorbereiden voor snelle doorloop
<i>Domijn & de Posten</i>	Bewoners sluiten aansprakelijkheidsverzekering af .	
<i>RadarUitvoering/SVEN</i>	Bewoner die coaching nodig heeft is bekend voor een goede match met de studenten.	
<i>RadarUitvoering/SVEN (&Domijn)</i>	Begeleiding bewoners bij samen gebruiksregels opstellen voor gezamenlijke ruimten in de gedeelde woning van Domijn.	
<i>Domijn</i>	Basisinrichting van gezamenlijke ruimten. Kosten worden als servicekosten in rekening gebracht.	

<i>De Posten</i>	Bewoners houden zich aan Huishoudelijk Reglement	
<i>De Posten</i>	Bewoners tekenen Vrijwilligerscontract	
<i>De Posten</i>	Bewoners tekenen Huurcontract	

De randvoorwaarden staan uitgebreid beschreven in de bijlagen:

1. Modelcontract Domijn

3.2.1 Doorontwikkeling pilot en toekomstvisie

Van september 2018 tot september 2019 wordt gewerkt aan de inclusieve wijk in Wesselerbrink als basis voor verdere uitrol van het concept in de stad Enschede. Het streven is in de pilot te leren van de werkwijze en do's en don'ts te ontdekken. De projectleider zal gedurende de pilot – in de laatste fase - al andere stadsdelen informeren en betrekken met als doel deze nieuwe gemengde woonvormen eveneens te introduceren in de vier overige stadsdelen. Elk stadsdeel, elke wijk vraagt om een andere aanpak en unieke inzet, mede afhankelijk van het aanbod van deelnemende partijen. De ervaringen uit de pilot kunnen daarbij wel als basis dienen voor de uitrol. De toekomstvisie is: 'Enschede als 'inclusieve stad' waar iedereen kan meedoen - ongeacht leeftijd, culturele achtergrond, gender, inkomen, talenten of beperkingen - met inclusieve wijken waar het prettig leven is voor jong en oud, waar studenten zich welkom voelen ('aantrekkelijke studentenstad') en burenhulp vanzelfsprekend is.

4. Werving, PR- en communicatie

Waar zoeken studenten als ze naar een kamer, studio of appartement in Enschede kijken? Welke periode? In de periode juni tot en met september kan het even duren voordat een student een kamer vindt. Er zijn diverse wegen om voor de pilot de studentenhuysvesting bij Domein en de Posten en te werven:

Online

Op roomspot.nl staat een compleet overzicht van beschikbare kamers, studio's en appartementen van betrouwbare aanbieders. Woningstichting De Veste en Stichting Jongeren Huisvesting Twente (SJHT) plaatsen dagelijks nieuw aanbod op de site. Studenten kunnen zich hier inschrijven om het woonaanbod in Enschede en omgeving te zien én om te reageren op woonruimte. Ook kunnen zij een zoekprofiel instellen zodat je alleen kamers en appartementen ziet die voldoen aan jouw wensen. Je ontvangt per e-mail een tipbericht als er woonruimte beschikbaar komt die hierop aansluit. Daarnaast kunnen studenten zelf op zoek gaan via bijvoorbeeld www.kamernet.nl of Pararius.

Via de studentenvereniging

Enschede heeft een rijk verenigingsleven. Studentenverenigingen zijn natuurlijk alom bekend, maar er zijn ook sport-, cultuur- en studieverenigingen speciaal voor studenten. Er zijn maar liefst 36 sportverenigingen en 20 cultuurverenigingen, met meer dan 4.000 actieve studenten. Studieverenigingen zijn gerelateerd aan de opleiding. Op de Universiteit Twente heeft iedere opleiding een eigen vereniging. Ook binnen Saxion zijn er verschillende actieve verenigingen. Binnen alle verenigingen zijn het sociale karakter en de gezelligheid van groot belang. Leden van een studentenvereniging, kunnen via de vereniging een kamer zoeken. Een goede manier om kennis te maken met de studentenhuizen in het centrum is om mee te gaan tijdens een Kamerzoekdag. De studenten kunnen zich aanmelden voor deze dagen via de [Student Union](#). Tijdens een Kamerzoekdag krijgen zij een rondleiding langs verschillende studentenhuizen die kamers vrij hebben of waar op korte termijn kamers vrij zullen komen.

Via de lokale kanalen

De studenten komen naast het opleidingsinstituut in contact met diverse organisaties in Enschede. Zij komen op diverse plekken, zoals bij de gemeente, horecagelegenheden, station en culturele instellingen. We verspreiden de boodschap zowel online als via print en media op een aantal strategische plekken in de stad.

De kwetsbare jongeren zullen vooral actief benaderd (en tevens gescreend) worden vanuit de bestaande sociale aanbieders. We denken aan de Wijkteams en zorginstellingen. Omdat het slechts om twee kwetsbare jongeren gaat en dit maatwerk is, gaan we niet actief extern werven.

5. Samenvatting

Met een unieke samenwerking tussen professionals, vrijwilligers, instellingen, bewoners, partners en het onderwijs denken wij met de expertise van dit project bij te dragen aan de integratie en het welzijn van ouderen, studenten, bewoners in de wijk en kwetsbare jongeren in Enschede. We hopen met de pilot een voorbeeld te kunnen zijn voor andere wijken in Enschede en andere gebieden in de regio. Met dit project dragen we bij aan waardevolle ontmoetingen. We stellen de opgedane ervaringen en kennis ook graag beschikbaar aan andere organisaties, mensen en belangstellenden in Enschede.

6 . Begroting (nog op te stellen)